

Malmö 19 maj 2025

Kära medlemmar,

Jag skriver till er med anledning av det rådande textilkaoset i vårt land. Samtidigt som det är mycket positivt att medborgarna slutit upp bakom reformen att minska miljö- och klimatpåverkan från textil genom att sortera ut sina textilier, så rör det sig om mängder som ingen hade kunnat föreställa sig. Detta skapar stora utmaningar för alla involverade.

Krisen har sin grund i EU:s krav på att alla medlemsstater ska införa krav på utsortering och insamling av textilavfall senast 2025. Detta krav införs innan ett gemensamt producentansvar för textil har beslutats på EU-nivå, vilket kan te sig som en märklig ordning. Avfall Sverige arbetar därför både för en långsiktig lösning med att ett producentansvar värt namnet snarast ska komma på plats, och för lösningar för den akuta insamlingsfrågan.

Avfall Sverige är mycket engagerade i att hitta vägar framåt. Påverkansarbete sker ”under radarn” och är inte alltid enkelt att synliggöra, men jag vill gärna ge en bild av vårt arbete de senaste åren. Min förhoppning är att den långa rad av konstruktiva möten vi haft med företrädare för Klimat- och näringslivsdepartementet, textilbranschen och ideell sektor (se mer nedan) ska ge resultat, både på kort och lång sikt. Arbetet sker i nära samverkan med våra medlemmar och vi driver på för ett snabbt beslut om producentansvar och att, i väntan på detta, få till nödvändiga undantag från kravet på separat utsortering av textilavfall och förbudet att förbränna avfall som har samlats in separat för materialåtervinning.

Bakgrund

I **november 2023** beslutade regeringen att kommunerna, från den 1 januari 2025, får ansvaret för att organisera separat insamling av textilavfall. Beslutet var inte oväntat, utan var följden av ett EU-beslut från 2018 om att alla medlemsstater skulle införa separat insamling av textilavfall senast 2025. Det var däremot inte självklart att ansvaret skulle läggas på kommunerna.

Regeringen tillsatte en särskild utredare som under 2019–2020 arbetade fram ett förslag till ett svenskt producentansvar för textilavfall. Avfall Sverige deltog med en expert i utredningen. Utredningen överlämnade sitt betänkande *Producentansvar för textil – en del i den cirkulära ekonomin* (SOU 2020:72) till regeringen den 9 december 2020. Utredningen föreslog att producenterna skulle ha ansvar för insamling, att ideella aktörer även fortsättningsvis skulle ha möjlighet att samla in för återbruk och att kommunerna fortsatt skulle ges *möjlighet* att samla in. Betänkandet ledde dock inte till några åtgärder från regeringens sida. Man hänvisade till det pågående arbetet med att ta fram ett producentansvar för textil inom EU. Det har dock aldrig funnits något hinder för Sverige att gå före med ett nationellt producentansvar. Frankrike har till exempel haft ett sådant sedan 2007. Vi beklagar att Sverige inte gick vidare med utredningens förslag 2020.

Vad gör Avfall Sverige

Den **16 januari i år** publicerade Dagens Industri en debattartikel, undertecknad av Avfall Sveriges ordförande Lasse Stjernkvist, vice ordförande Robin Holmberg och jag själv, under rubriken *Undvik en textilkollaps*¹. Vi lyfte att trots goda intentioner kommer stora mängder av utsorterad textil att behöva skickas till förbränning på grund av bristande infrastruktur och marknad. Vi varnade för berg av textilavfall, eftersom kapaciteten för materialåtervinning är otillräcklig i Sverige och EU. Åtgärder behöver sättas in högre upp i värdekedjan – i avfallsledet är det för sent – och vi efterlyste en nationell textilstrategi.

¹ <https://www.di.se/debatt/undvik-en-textilkollaps/>

Avfall Sverige har även medverkat i debattartiklar tillsammans med Svensk Handel, Ideell Second Hand och Teko, om behovet av att skyndsamt införa EU:s producentansvar och att avsätta resurser och styrmedel för att främja forskning, utveckling och uppbyggnad av materialåtervinning.

Under Almedalsveckan kommer vi delta i egna och andras seminarier om textilproblematiken,

Vad gör Avfall Sverige kring utsortering och insamling av textilier

- I vårt remissvar 2023 lyfte vi bland annat att:
 - Övergångstiden var för kort – vi konstaterade att EU-kravet om separat insamling av textil redan har varit reglerat i avfallsdirektivet ett antal år. Det är därför beklagligt att regeringen först 2023 lämnade förslag på hur kravet skulle implementeras.
 - Det måste finnas dispensmöjligheter.
 - Det är positivt att det inte föreslogs servicekrav för kommunernas insamling.
 - Konsekvenserna för näringslivets ansvar för utsorterat textilavfall belystes inte tillräckligt utförligt.
 - Kommunen ska inte åläggas att lämna information till verksamhetsutövare.
 - Vi ifrågasatte regeringens bedömning gällande nya affärsmöjligheter. Det handlar bara om en marginell ökning. En orsak till detta är regeringens tidigare beslut om att ta bort sänkt moms på reparation, vilket är olyckligt eftersom tydliga ekonomiska incitament, i kombination med reglering, kunde leda till förändrade beteenden när det gäller konsumtion av textil.
- Efter regeringens beslut om kommunalt ansvar för utsortering och insamling av textil som är kommunalt avfall 2023 har Avfall Sverige:
 - Bildat en projektgrupp med en bred representation av medlemmar från stora och små kommuner från norr till söder, den s k TIA-gruppen (TextilInsamlingsAnsvar).
 - Öppnat ett diskussionsforum på Teams för alla medlemmar, med möjlighet att ställa frågor och diskutera lösningar.
 - Arbetat med vägledning, tagit fram upphandlingsmallar och auktorisationsmall samt kommunikationsunderlag och FAQ, bland mycket annat.
 - Fört löpande dialog med privata aktörer och ideell second hand.
- Avfall Sverige har haft flera konstruktiva möten med företrädare för Klimat- och näringslivsdepartementet om behovet av omedelbara undantag från kravet på separat utsortering av vissa flöden (exempelvis möjligt, hälsovådligt och infesterat). Det skulle möjliggöra för medborgare att lägga smutsigt, trasigt, blött eller på annat sätt kontaminerat textilavfall i restavfallet eller i särskilda flöden för avfall för energiåtervinning på återvinningscentraler.

Det behöver även tydliggöras att textilavfall som är avsett för materialåtervinning, åtminstone till dess att det finns system och styrmedel på plats som skapar efterfrågan, tillfälligt kan skickas till energiåtervinning. Det är bevisat att kvaliteten på material som lagras försämras. Som sista åtgärd bör därför energiåtervinning tillåtas.
- Avfall Sverige för löpande dialog med ideell sektor. De är medvetna om problemen med att de i många fall har drivit och avtalat med kommunerna om att textilavfall ska samlas i ett och samma flöde. Sortering i efterhand blir då mer komplicerad än vid källan, särskilt

när det rör så stora mängder textilier som i dagsläget. En stor del av ideell sektor har därför enats om att i stället be/begära att kommunerna samlar in textilier i två strömmar; en för återbruk och en annan för textilavfall (materialåtervinning).

Vad gör Avfall Sverige kring det kommande producentansvaret

- Fortlöpande dialog förs med våra medlemmar, framför allt genom TIA-gruppen, om hur EU:s producentansvar lämpligen bör genomföras i Sverige. Till exempel diskuteras:
 - Ansvarsfrågan.
 - Samarbete med och ersättning till kommunerna.
 - Hur tillgodose att producentansvaret genomförs på bästa sätt i hela landet.
- Ett rundabordssamtal arrangerades **den 7 mars** av Avfall Sverige med aktörer i hela värdedekedjan², om synen på ett framtida producentansvar och hur genomförandet i Sverige kan påskyndas.
- Fortlöpande dialog förs med Svensk Handel, Ideell Second Hand och Teko m.fl. om:
 - Hur efterfrågan på och användningen av återvunnen textil kan ökas.
 - Att krav på inblandning av återvunna material i nya textilprodukter, så kallad kvotplikt, behöver införas.
 - Krav på hållbara material och utformning behöver klargöras redan i designledet.
- Avfall Sverige deltog i klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtaris rundabordssamtal om textil **den 25 mars**. Med mötet ville regeringen få deltagarnas syn på hur regeringen bäst förbereder det kommande producentansvaret³. Ministern lyfte bland annat att oklarheter om producentansvaret bidrar till att ingen vill ta ekonomiska risker ännu, samt att second hand branschen är hårt pressad. Hon betonade att regeringens fokus är att snabbt få producentansvaret på plats och vikten av att hålla ett högt tempo. Och **den 15 maj** tilldelades så Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag att kartlägga vilka avväganden som måste göras när EU:s krav på producentansvar för textilavfall införs i Sverige. Uppdraget ska redovisas i oktober.

Vid mötet den 25 mars framförde Avfall Sverige att:

- Producenterna behöver ges fullt ansvar och rådighet över insamling och återvinning av textilavfallet. Därför är det viktigt att de leder utformningen av producentansvaret.
- Kommunerna fortsatt kommer att vara viktiga samsarbetsaktörer och att insamling av el-avfall vid landets återvinningscentraler genom avtal kan tjäna som modell för textilinsamlingen.
- Butiksinsamling bör också bli en viktig del. Administrationen bör hållas till ett minimum så att butikerna inte klassas som avfallsagrar eller -behandlare enligt miljöprövningsförordningen.
- Producentansvaret behöver omfatta det historiska textilavfallet och att textilavfall som inte är kommunalt avfall (15 kap. 3 § miljöbalken) omfattas, däribland

Vid mötet deltog representanter från Svensk Handel, Myrorna, Svenskt Näringsliv, Teko, IKEA Sverige, Sysav/Siptex, Wargön Innovation, H&M, Ragnsells, Återvinningsindustrierna, Stockholm Vatten och Avfall, Nacka Vatten och Avfall samt Birgitta Losman, Höskolan i Borås, som var särskild utredare av ett svenskt producentansvar (Producentansvar för textil – en del av den cirkulära ekonomin, SOU 2020:72).

³ Utöver de som deltog på Avfall Sveriges rundabordssamtal den 7 mars fanns representanter från Human Bridge, Blåkläder, Tvätteriförbundet, Nudie Jeans, Kappahl och Circulose.

- arbetskläder samt skadade/osålda produkter som uppstår hos grossister/parti-handel, industri och kemtvätt, vars kunder är verksamheter.
- Textilprodukter från aktörer som Shein och Temu, som kan innehålla skadliga ämnen och förhindra materialåtervinningen, måste stoppas. Det är provocerande att dessa textilier kan direktimporteras utan att uppfylla de krav som enligt kemikalielagen ställs på andra som säljer textilier inom EU.
 - Gällande producentansvaret har Avfall Sverige i bilaterala samtal med Regeringskansliet och Naturvårdsverket framfört
 - Att arbetet med att införa ett ambitiöst producentansvar behöver inledas skyndsamt. Producenterna ska ha ett fullständigt operativt och ekonomiskt ansvar för insamling och återvinning av de textilier de sätter på marknaden. Eftersom vi redan vet huvuddragen i vad EU vill uppnå kan arbetet påbörjas innan det formella beslutet fattas inom EU (sannolikt oktober 2025).
 - Att servicenivåer för insamlingen av textilavfall regleras i lagstiftningen.
 - Att det historiska textilavfallet regleras som en del av producentansvaret.
 - Att det finns behov av stöd och investeringar i återvinningsteknik och infrastruktur för att producenterna ska kunna bygga kapacitet och driva innovation inom återvinning i Sverige, i Norden och i hela Europa.

Arbetet inom EU

Det kommer inte att räcka med ett producentansvar för att lösa textilproblematiken. Det krävs också att produktions- och konsumtionsmönster förändras. I dagsläget har vi ett okontrollerat inflöde av lågkvalitativ textil till EU, åtgärder krävs för att stoppa detta. År 2024 strömmade 12 miljoner okontrollerade paket in i EU - varje dag. Ofta innehöll de elektronik och textil av så låg kvalitet att det tämligen omgående blev avfall. För att inte kontaminera återvinningsflödena skickas dessa produkter ofta omedelbart till energiåtervinning. Det finns ingen efterfrågan på dessa lågvärdiga och ofta potentiellt skadliga material, vare sig i Sverige eller inom EU.

Avfall Sverige träffade statsministerns statssekreterare Anna Dahlberg **den 7 mars** och lyfte problemet med det okontrollerade inflödet av textilier till EU. Vi framförde behovet av omedelbara åtgärder för att stoppa detta bland annat genom att driva på så att reformpaketet för tullunionen inom EU snarast antas. Det skulle innebära att tullbefrielsen för paket av lågt värde avskaffas och att kostnaden för återvinningen av e-handelsvaror som importeras direkt av privatpersoner läggs på dessa.

Avfall Sverige lyfte även behovet av att EU skyndsamt fattar det formella beslutet om producentansvar för textil, så att det snarast genomförs i Sverige och att åtgärder omgående vidtas för att öka efterfrågan på återvunnen textil.

Textilinsamling och -återvinning är ett av Avfall Sveriges högst prioriterade områden. Avfall Sverige arbetar nära medlemmarna för att hitta bästa möjliga lösningar, både på kort och lång sikt. Denna sammanställning är ett försök att ge en bild av vårt arbete - jag hoppas det har varit till nytta. Hör gärna av er om ni har vidare frågor.

Mvh

Tony Clark, Vd Avfall Sverige

tony.clark@avfallsverige.se, 072-2452220